

Inleiding

De T- BOERDERIJ ' Anthoniushoeve', is in 1889 gebouwd met een aangebouwd ZOMERHUIS. De boerderij is gebouwd tot veeteeltbedrijf; het bedrijfsgedeelte is van het voerdeeltype. De boerderij is gelegen op een goed bewaard gebleven erf aan de hoofdstraat van Duivendrecht, een restant van de bijbehorende weilanden is aan de achterzijde nog aanwezig. Er is sprake van een bijzondere ensemblewaarde met de naastgelegen, enkele jaren eerder gebouwde 'Sophiahoeve', die een vergelijkbare opzet kent maar in materiaalgebruik en detaillering minder rijk is uitgevoerd en een traditionelere constructie heeft.

Op het achtererf bestaat een ensemble van erfbebouwing, waaronder een HOOIBERG en een kleine SCHUUR.

Omschrijving

De Anthoniushoeve is een T- boerderij met een aan de rechterzijde aangebouwd zomerhuis. De nokrichting van het achterhuis en van het zomerhuis liggen loodrecht op de weg; de nok van het dwarsgeplaatste voorhuis ligt evenwijdig aan de weg. De daken zijn belegd met pannen, waarbij het dak van het achterhuis onder de pannen niet is afgetimmerd maar voorzien van een spreilaag van riet. Op de nok twee houten ventilatie-opbouwen. Tussen boerderij en zomerhuis loopt een gang waarvan het voorste gedeelte overkapt is en bij de boerderij getrokken. De T- boerderij en het zomerhuis zijn vrijwel gelijktijdig opgetrokken uit steens metselwerk in kruisverband. Boven alle kozijnen en onder de dakrand is rood en geel siermetselwerk toegepast. De gevels van boerderij en zomerhuis bezitten sierankers. De venster- en deurkozijnen hebben een kraalprofilering.

De T- boerderij en het zomerhuis vallen op door zeer rijk versierde houten windveren. De windveren bij de achtergevels zijn ongedecoreerd.

De voorgevel van de T- boerderij is symmetrisch van opzet en telt vier T- vensters. Centraal in het dakschild boven de voorgevel is een dakkapel. In alle gevels van het voorhuis zijn kelderkozijntjes opgenomen met diefijzers aan de binnenzijde en vlakke houten dubbele luiken aan de buitenzijde. De zijgevels van het achterhuis hebben ijzeren stalramen. De linker zijgevel heeft een roosvenster met gekleurd glas ter plaatse van de gang

In de achtergevel zit centraal een brede enkele deur geflankeerd door stalramen, erboven bevindt zich een dubbel hooiluk Bij de geveluiteinden ter hoogte van de grupstal bevinden zich mestdeuren. Zowel mestdeuren als deeldeer bestaan uit kraaldelen. In de top van de gevel is een ijzeren roosvenster.

De voorgevel van het zomerhuis heeft in de eerste bouwlaag twee vierruits vensters en valt op door het op de verdieping aanwezige engelenraam, bestaande uit een hoog half rond afgesloten raam met smallere en lagere zijramen. De zijramen hebben een diagonale roedenverdeling.

In de gevel is een natuurstenen gevelsteen opgenomen ('De eerste steen gelegd door Adrianus Petrus Bon en Maria Post 4 juni 1889'). De zijgevels van het zomerhuis zijn voorzien van ijzeren stalraampjes. In de rechter zijgevel bovendien een later geplaatst stolpraam ter hoogte van de zomerkeuken en een uit kraaldelen samengestelde brede wagendeuren, waarin een mandeur is opgenomen

De afgesmeerde achtergevel van het zomerhuis heeft ter hoogte van de zolder een dubbel hooiluk met een stalen hijsbalk met haak. De top van de gevel bevat een roosvenster. De ruimte tussen zomerhuis en boerderij is ter plaatse van de achtergevels afgesloten met een houten dubbele deur.

Het interieur is wat indeling betreft grotendeels gaaf bewaard gebleven en voorzien van diverse kenmerkende vaste interieurelementen en constructieonderdelen. Het voorhuis bestaat uit een woonkamer en een slaapkamer voorzien van een geprofileerde houten lambrisering en houten schuifluiken achter de vensters van de voorgevel. De woonkamer heeft een groen geschilderde balklaag voorzien van een duivenjagerprofilering en een bedstedenwand waarin de deur naar de gang is opgenomen

Tegen de scheidingswand met de slaapkamer zit een zwart marmeren schouw met een geprofileerde stucwerk schouwmantel. De slaapkamer is voorzien van een bedstedenwand met deuren naar de gang en de zoldertrap, alsmede een kast met een schuine vloerafwerking boven de keldertrap, voorzien van eenvoudige treden.

De grenenhouten gebintconstructie van het achterhuis bestaat niet uit dekbalkgebinten met overstekken, zoals gebruikelijk is bij het oudere voerdeeltype, maar uit langsgebinten met daaroverheen zolderbalken die tevens op de dragende zijmuren rusten. De kap heeft grenen schaarspanten met kreupele stijlen en een overkepte balk, waarbij de kreupele stijlen geheel verticaal de spantbenen ondersteunen. Het achterhuis is zes gebintvakken diep, waarvan het voorste gebintvak als gang bij het voorhuis is getrokken en een entree heeft in de rechterzijgevel. De gedeelten van de langsgebintbalken in de gang zijn voorzien van vellingkanten. De deur naar de woonkamer is voorzien van geslepen glas-in-lood. Het achterhuis heeft de kenmerkende driedeling, met een voerdeel in de middenbeuk en de stalruimten (met grupstal) in de beide zijbeuken. Midden op de deel een gemetselde ovale voerbak verbonden met goten in de stelvloer naar gemetselde voergoten. De koestaken bevestigd aan de stalliggerdrager zijn grotendeels nog origineel. Het zomerhuis heeft een woonkamer waarachter een woonkeuken, die toegang geeft tot het bedrijfsgedeelte dat bestaat uit een voormalige wagenberging en een voormalige paardenstal. De woonkamer is onder meer voorzien van een geprofileerde kastenwand, lambrisering en houten schuifluiken bij de vensters van de voorgevel.

In de keuken bevindt zich onder andere een rond gemetseld en rood geschilderd waterfornuis, een geprofileerde houten schouw met een vast kastje en een aanrecht met houtkast.

De vierroeden hooiberg heeft een bedekking van golfplaten met daaronder een rieten spreilaag. De kleine schuur links op het achtererf heeft een zadeldak met pannen en gevels voorzien van liggende houten delen.

Waardering

De Boerderij 'Anthoniushoeve' met zomerhuis uit 1889, met bijbehorende hooiberg en schuur, is van algemeen belang vanwege cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde alsmede situeringswaarde. De hoeve is een goed voorbeeld van een laat 19- eeuwse T-boerderij van het voerdeeltype, die bijzonder is vanwege de gaafheid in hoofdvorm, draagconstructie en detaillering en kent diverse gaaf bewaarde interieurelementen en constructieonderdelen. De cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde is met name gelegen in de combinatie met de naastgelegen Sophiahoeve, die vergelijkbaar is maar in constructie en detaillering zeer karakteristieke verschillen vertoont, die voortkomen uit verschillen in bouwtijd en status. Tezamen leveren de boerderijen een belangrijke bijdrage aan de kennis van de bouw- en ontwikkelingsgeschiedenis van de Nederlandse boerderij in de late negentiende eeuw. Naast deze ensemblewaarde is er sprake van een bijzondere situeringswaarde vanwege de ligging aan de hoofdstraat in Duivendrecht waar de boerderij in samenhang met het erf en de Sophia's hoeve één van de laatste gebouwde herinneringen vormen aan het tot in de twintigste eeuw nog overwegend agrarisch gebied in de directe omgeving van Amsterdam. Dit historische beeld wordt benadrukt door het grote contrast met de sterk verstedelijkte omgeving.

Bronnen: SHBO-rapport 35 en 36 (1998) en bijlage behorende bij besluit met kenmerk CFI/BGS-2003/70147N

In eerste instantie werd de Rijksmonumentenstatus afgewezen, maar.....

De staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen

mr. Medy C. van der Laan

BESLUIT:

het bezwaarschrift d.d. 22 januari 2001 ingediend door de Stichting Oud-Duivendrecht te Duivendrecht op de gronden genoemd in het advies van de Commissie voor de bezwaarschriften **gegrond** te verklaren, het bestreden besluit te herroepen en de boerderij Anthoniushoeve aan de Rijksstraatweg 228 te Duivendrecht alsnog aan te wijzen als beschermd monument in de zin van de Monumentenwet 1988.

Zoetermeer, 20 augustus 2003